

ЛІТЕРАТУРА

1. «Фізична культура» – Київ, 1932. – 5 квітня
2. Солопчук М. С. Історія фізичної культури і спорту : навч. посіб. – Кам.-Подільський : Абетка-Нова, 2001. – 235 с
3. Тимошенко Ю. О. Історичні умови та специфіка розвитку спорту й фізичного виховання в радянській Україні в 20-40-ві роки ХХ ст. / Відп. ред. Гуржій О. І. НАН України. Інститут історії України; Національний університет фізичного виховання і спорту України. – К.: ТОВ "НВП" Інтерсервіс", 2014. – 446 с.

Андрій Клименко,
студент 3 курсу
гуманітарно-економічний факультету
Науковий керівник: **Ю. В. Федорик,**
к.і.н., доцент (БДПУ)

**БОРОТЬБА ПРОТИ ТРАДИЦІЙНИХ ХРИСТІЯНСЬКИХ
ТРАДИЦІЙ В УРСР НА ПРИКЛАДІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ
ОФІЦІЙНОГО СВЯТА НОВОГО РОКУ**

Актуальність проблеми: В 1991 році Україна виборола незалежність від радянської імперії. Однак, здобувши її наша держава отримала й низку різних свят, які нав'язувалися радянською владою з метою витіснення християнських та самобутніх українських національних традицій. Не стало винятком і Різдво яке було підмінене пишним святкуванням Нового Року.

Аналізуючи процес причеплення нового державного свята до масової культури, можна краще зрозуміти процес радянізації в Україні і, як наслідок, зміни ментальності населення. Вивчення цього питання є тим більш актуальним, з огляду на сучасні тенденції до прагнення українського суспільства відновити свої національні традиції.

Ступінь досліджування проблеми: Цю проблему досліджували ряд вчених, таких як: Ю.О. Каганов, С. М. Садовенко, О. Тарапон та інші.

Мета досліджень: мета роботи полягає в дослідженні перетворень які зазнав комплекс різдвяних свят в Україні в період входження її до складу СРСР.

Методи досліджень: Під час роботи над цією темою були використані такі методи дослідження, як порівняльно-історичний та світоглядний.

Сутність дослідження: З приходом комуністичної влади на терени України більшість церковних свят забороняється, але деякі в зміненій формі залишилися. Одним з таких свят був Новий рік. В дореволюційний період це свято носило лише світський характер й означало початок відліку нового року. З приходом більшовиків до влади відбувся перехід до григоріанського календаря. Початок нового року з 1918 р. зміщувався на 13 днів назад, тобто після нововведень він припадав на останній тиждень різдвяного посту в Православній церкві. Це суперечило релігійним догмам, на що й було зроблено ставку [2].

В провінційних містах та селах нове свято не знайшло широкої підтримки, тут все ще активно святкувалося Різдво. Новий рік вважався міським та громадянським святом і святкувався в клубах та на різних підприємствах [2].

Перші пореволюційні роки продемонстрували новий зміст державної ідеології і новостворена радянська обрядовість стала чи не найпотужнішим засобом боротьби з існуючими на той час релігійним святами. Так терміни “Атеїст”, “Безбожник” “Безвірник”, на відміну від дореволюційних часів почали отримувати позитивного значення [3].

Незважаючи на боротьбу й заборону святкування Різдва на теренах УСРР, ця традиція не згасала. Так продовжувалось до 1935 року. Керуючись риторикою “Якщо ми не можемо знищити цей рух, то ми його очолимо”, радянське керівництво почало запроваджувати ідею світського святкування Нового року. Керівництво СРСР вирішило використати радісний й повний очікування настроїв напередодні кінця року й замінити ним релігійні різдвяні традиції на більш ідеологічно нейтральні [5 с. 146].

Радянське керівництво уособлювало Новий рік зі “святом ялинки”, причому не в якості переродженого буржуазного свята, а нового “радянського”, “червоного”. Підмічалось що нове свято не має нічого спільного зі старим, окрім звичаю прикрашання ялинки [1].

Святкування нового року не зазнало суттєвих змін аж до 1960 року, коли зазнало трансформації у вигляді появи нових атеїстичних символів. Ними стали так звані безрелігійні колядки [3].

Але, традиційні колядки все рівно залишалися досить популярними серед населення, переважно на селі в Західній Україні. Як зазначали високопоставлені службовці Радянського Союзу, деякі з них містили слова “Боже, волю Україні дай!”. Такі колядки, начебто повинні були використовуватися для залучення людей до українського національного руху [4].

Традиційні колядки вважалися проявами буржуазних пережитків і тому постійно знаходилися під забороною. Тим не менш, існували спроби їх легалізації шляхом перероблення і наділення новим комуністичним змістом. Прикладом може слугувати ось ця колядка:

“Добрий вечір тобі, вільний пролетарю!

Нова радість стала, яка не бувала:

Довгождана зірка волі в Жовтні засіяла.

Де цар був зажився, з панством вкорінився,

Там з голотою простою Ленін появився!”

Одним з невід’ємних атрибутів святкування Нового Року з 1960 р. став телевізор. Перед ним, зазвичай, напередодні святкування збиралися всі рідні та друзі, аби послухати виступ генерального секретаря про підсумки попереднього року, та подивитися новорічні програми.

Новорічне свято передбачало й участь дітей. В новорічних постановках діти розповідали про успіхи в навчанні та праці новому казковому персонажу, Діду Морозу. Власне популярність цього свята викликала відродження забутих більшовиками карнавалів, в яких діти весело проводили дозвілля [1 с.186-187].

Висновок: Свято Нового року стало найуспішнішим святковим

проектом Радянського Союзу. Ялинки, безрелігійні колядки, новорічні привітання стали щорічною традицією радянського суспільства. Незважаючи на прагнення підмінити Різдво новим атеїстичним святом, більшовикам повністю цього не вдалося. До 1991 р. люди продовжували святкувати це християнське свято у підпіллі. Тим не менш, зусилля влади допомогли причепити нові світські новорічні традиції, які набули широкої популярності поряд з християнською різдвяною культурою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борисенко В. Радянські свята і обряди в комуністичному вихованні / В.Борисенко, В. Келембетова, О. Обертинська та ін. – Київ : Політвидав України, 1978. – 255с.

2. Гусарова Т. Начало года в народном календаре / Открытый текст (Нижегородское отделение Российского общества историков – архивистов) / Ел. ресурс: <http://www.opentextnn.ru/museum/nn/aetnolog/rite/?id=2021>. Відвідано 24.02.2019

3. Рольф М. Советские массовые праздники / М. Рольф; пер. с нем. В. Т. Алтухова. – М.: Российская политическая энциклопедия: Фонд Первого Президента России Б.Н. Ельцина, 2009. – 439с.

Олексій Короткий,

студент 1 курсу магістратури
гуманітарно-економічний факультету
Наук. керівник: **В.М. Константінова,**
д.і.н., професор (БДПУ)

ТЮРЕМНИЙ РЕЖИМ В ГЕТЬМАНЩИНІ XVIII СТ.

Актуальність проблеми. Покарання – головний засіб встановлення соціального порядку. Вивчення історії ув'язнення актуалізується розвитком в Україні студій соціальної історії.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблема досліджується, переважно, на основі джерел права періоду. В сучасній історіографії комплексне вивчення проблеми шляхом розширення джерельної бази та методів соціальної історії проводить А. Сапронов [2].

Мета дослідження: розглянути особливості тюремного режиму в Гетьманщині. **Методи:** описовий, інтерпретації, порівняння, аналогії.

Сутність дослідження. За «Правами, за якими судиться малоросійський народ» 1743 р., джерелом для яких був, головно, Литовський Статут 1588 р., передбачалося три види ув'язнення: тюремне, гарматне, та арешт [1, с. 454]. Основою тюремного режиму була ізоляція. Секвестри Гетьманщини були відмежовані від навколишнього світу дерев'яним «палесадомъ» [2, с. 37]. На території острогу знаходилися дві тюремні хати та землянка для утримання найнебезпечніших злочинців [1, с. 105]. Поза тим, передбачалося спеціальне місце для усамітнення засуджених до смерті [1, с. 499]. Такий поділ свідчить про примітивний спосіб класифікації ув'язнених.

На думку А. Сапронова, утримування небезпечних злочинців під землею подібно до психоаналітичної інтерпретації структури особистості та нагадує «Воно», до якого витіснено небезпечні для суспільства прояви поведінки